

QUÆSTIO MEDICA

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

MANE DISCUTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORUM.

Die Jovis 2. Januarij.

M. MARCO - ANTONIO HELLOT,

DOCTORE MEDICO, Præfide.

An demorsus à Cane rabido Colocynthis?

I.

CANES hominibus familiares quamdam cum iis societatem videntur inire: eos carere animâ, cæcoque impetu ferri, aut loquaces instar, verisimile non est; sensu cogitationeque præditi sunt, fidissimi dominis, & ad dictissimi; ab iis verbera patiuntur inulti, moxque ad minimum blandientium nutum redeunt in gratiam injuriæ statim immemores; laceffitis succurrunt pro viribus, interfectorum corpus pluribus noctibus, diebusque custodire visi sunt sine alimento; quin etiâ aliquoties prodiderunt homicidam: imminet ab ipsis periculum commodis omnibus quæ præstant, immo longè majoribus redimendum: rabiei omnes obnoxij sunt; eâ dum efferantur in notos pariter ac ignotos furunt, obvios quosque mordent sine discrimine, nec beneficiorum meminerunt, nec blanditiarum. Morbum istum non invehit sirijs ardens, non menstruus sanguis imprudenter deglutitus. A primordiis constitutionis ejus semina sunt in ipso Cane: ubi occasione vel sponte natâ, vel extrinsecus inductâ evolvuntur, spiritibusque & humoribus dominantur, horrendos producant effectus. Tùm Canis toruë solitòque tristius intuetur, oculi caligant, fluit ore, naribusque spuma, vox faucibus hæret, cibum averfatur, & potum, demissis auribus incedit, mox lento gradu, mox fertur præcipiti cursu, mox subito consistit; in quovis irruit sine latratu proprio Domino non parcens. Mordendo humorem eructat, in quo lethifera vis est, in vulnere nihil conspicuum præter dolorem, aliorum more cicatrice obducitur: Interim venenum pederentem serpit, rarò antè vigesimum diem, interdum nonnisi anno symptomatis se prodit: per has moras nec febris, nec malum aliud inde natum percipitur. Ignorat æger quanta perniciës intrus lateat. Cum primum spiritus infecit, humores, torumque more contagione labefaciat: æger indignabundus evadit, nec stare, nec quiescere potis, furientis in morem hûc illuc effrænate agitur, manibus ora dilacerat, febre,

A

2
sitique inexhausta vexatur, ex ore spuma² promanat, oculi torui sunt & aspectu horrendi, quandoque latratus edit more Canum, mox lucem fugit, mox tenebras, liquida omnia perhorrescit, nec pari potest lugentium lachrymas: tot malis fatigatus tandem miserè cedit è vitâ. Hæc symptomata mentibus, aut jam expertis purgantia parum profunt: adversus venenum morbi radicem propriis opus est antidotis.

I I.

UT in homine, sic in Cane plures sunt varij saporis succi, bilis quæ amara est, serum quod salsum, liquor acidus vel tenuis vel crassus, melancholia vulgò dictus. Qui diversis è corporibus eliciuntur liquores acidi non solum ab invicem discrepant, quod unus alio sit acidior, peculiare habent dotes, quas lingua non discernit. Spiritus salis aurum in minimas particulas comminuit, spiritus vitrioli, nitri, cæterique vulgò noti liquores acidi intactum relinquant. Pariter animalibus diversæ naturæ insunt acidi spiritus diversæ indolis: alius in boue, alius in equo, alius in viperâ, phalangio, aspidè: in Cane alius. Hic ubi cæteris humoribus ritè permixtus est, veluti compedibus vinculus, nec Cani noxius, nec aliis: ubi occasione extrinsecus natâ, vel necessitate naturæ secretus est, ac sincerus: tum infensissimus primum ipsi Cani: dein cæteris quos momorderit: vel etiam iis, ut quidam putant, quos saliva solum conspurcarit sine vulnere. Venenum hoc mole minimum viribus ingens, fermentorum more, in corpore diù latet. Nulla prius invehit symptomata, quin ad cor pervenerit, tùm sanguini mixtum in ventriculis *ζυμῶν* noxiam excitat, occultum prius in sanguine acidum segregat, & in propriam vertit naturam: tùm cæteris spiritibus, & humoribus dominatur: tùm sævissimi ejus imperij tyrannidem patitur æger. Hæc ita fieri, quemadmodum & demorsum, ubi rabie correptus est alios quoque mordendo pari veneno inficere; ne mirere magis quam ignis scintillam magnum creare incendium. Natura in omni resimilis, par ubique agendi modus. Hoc miserrimum morbi genus semel sæviens nemo unquam evasit, perpauci saltem præter spem felici casu servati sunt: obstandum ipsis principiis, dùm adhuc in semine latet. Venenum morbi radix, ut potè valdè tenue, extinguendum est antidotis tenuium quoque partium, quæ ipsum irretiant, & per cutis cæcos meatus eliminant. Hinc purgantium cujuscumque generis virtutem etiamque Colocynthis ipsius effraznem vim fugit.

I I I.

PLANTARVM aliæ radicibus suis purgant, ut rheum, elleborus: aliæ foliis, ut daphnoides, senna: aliæ floribus, ut malus persica, rosa: aliæ floribus, & foliis, ut centaurium minus: aliæ fructibus, ut rhamnus, Colocynthis: hæc omnium oculis familiaris, sarmenta foliaque, instar sativi cucumeris, emittit per terram repentina divisa; producit fructum amarore insignem, in speciem mediocris pilæ conglomeratum: legendus est, dùm pallidum induit colorem; virentis succus illitus ischiadicis conferre creditur, pariterque decocti jus dentium dolores compescere. Hunc fructum clysteribus infusum coli cruciatus à flatu, aut frigore prognatos sedare perhibent. Oleum parant ex eo, quo retardatur canities, & capillorum defluvium cohibetur; eodem mulceri dicunt aurium dolores, earumque incertos sonitus discuti.

Ipsū potissimū prędicant, ob violentā purgandī vim, quā, ut aiunt, excrementa crassā, lentāque in remotioribus corporis partibus delitescētia trahit, & per alvum educit. Hinc, si diis placet, ejus beneficio vertigines, convulsiones morbos, paralyseſ, convulsiones, hæmicranias, diuturnosque capitis dolores perfectē sanant. Nullas habet Colocynthis antidoti vires, potius ad veneni naturam proximē accedit; rarō exhibetur sinē mixturā, tūm ob molestissimū gustui saporem, tūm ob maleficā vim, quam nituntur emendare: ex eā certis cum gummi formantur trochisci, barbarā voce appellati: plures ingreditur confectiōnes cum variis medicamentis, quę varias corporis partes, præsertim nobiles, ab ejus noxā munire creduntur: alterum, nī vana fides, ventriculo prospicit: alterum cordi: illud jecur tuetur: istud cerebrum; cinnamomo, ligno aloës, croco, cæterisve aromatis licet condita, veneficā vim non exiit.

I V.

EX omnium confesso Colocynthis ventriculo suprà modum adversatur: Immo partibus etiā principibus nocet. Re verā universum corpus perturbat, & malē afficit: nempe quibus aculeis molestiam gustui creat, iisdem ventriculum, intestina, partesque omnes, quas tetigerit corrodentis instar veneni abradit, & dilacerat: inde vomitus, tormina, secessus immodici, ipsiusque etiam sanguinis excretio, ob erosionem vasorum. Non excretorum copia laudanda purgatio, sed qualitate: fœtidi humores, qui Colocynthidis beneficio educi creduntur, non prius omnes latebant in corpore, sanguinis potiùs, & carnis putidum sunt sæpē liquamen, ejus maleficio procreatum: Hinc sanis ferē pariter, & ægris violentā hujus pharmaci vi profluunt immoderatē: hinc usu frequentiori collabuntur genę, vox raucescit, genua tremunt, universum denique corpus emaciatur & contabescit. Quę colocynthidis permiscuit noxiam vim abscondunt, non adimunt: quæcumque formam induat, hostis est intrō non sine necessitate excipiendus. Antidota quędam esse, quę simul assumpta singulari virtute, vel cor, vel cerebrum, vel jecur ab ejus veneficā vi vindicent, creditu facile non est, quamvis verum foret, quis sanę mentis cęcos custodes sinē errore ad stationem suam ituros sibi, aliis ve polliceretur? annon fortassis excubię cordi destinatę commearent ad cerebrum? annon ferus hostis citatori ferretur cursu, partiumque principum arcem prius invaderet, quā à præsidio occuparetur? quid opus ægros dubio committere certamini, aut potius certis objicere malis? Facilius est pernicioſa excludere, quā admittā regere. Carere possunt medici Colocynthide sine culpā, uti vix queunt sinē noxā. Excusandi quadantenus veteres, qui præ medicamentorum penuriā, hoc remediū genus rarō, nec sine metu, & cautione summā exhibuerunt: ubi nunc remedium ampla seges est, veniā videntur indigni, qui ipsū omnibus offerunt. Apagē itaque morosos istos & pertinaces, qui spretis efficacibus medicamentis recentiorum arte paratis innoxiiis, nullāque veneni suspitione laborantibus, ubi cathartico opus est, etiam-nūm Colocynthidem gustui exosam ubique præscribunt: hos non solum urget errandi necessitas, sed errorum amor.

V.

RABIE I fermentum specificā vi non destruit mare: non prodest nisi submersis ingentem pavorem incutiat. Pavor nimirum sanguinis acidum sepelit, ligat, involvit, & morbi seminibus eripit: hunc econtrā exolveret ira,

4

proderet, & nocituro veneno objiceret. Impostor est, qui concessis litteris promittit, invasuræ rabiei certum ad tempus differre tetminum, dum tandem demorsum eum commodè convenire queant. Tantùm, quantum ipse, potest qui vis alius, etiàm de arenâ dimissus, modò in credulos idiotas incidit. Amuletis, caracteribus, verbis, imaginibus, ceremoniis magicis nulla vis inest: nisi quatenus imperitorum ad ignota stupentium accendunt fidem, quæ etiàm in demorsis à Cane rabido, ubi vehemens est plucimùm valet: firma persuasio, summaque fiducia possunt, ut & pavor acidum consopire adversusque rabiei fermentum in tuto ponere. Ut ighis scintilla ingenti lignorum acervo subjecta, ni primùm interjectis sarmentis, paleis, aliis ve fomitibus ignem facilè concipientibus adhæserit, tandem extinguitur inefficax: sic rabiei semina, ni primùm acidum liquorem tetigerint, sinè perniciæ progressu temporis emoriuntur. Irrita quoque fiunt cinere Cancrorum, medicamentis que acris, alio, cæpâ, & cæteris de genere hoc, quæ vim acidis venenis insensam abscondunt. At nonnè latet in ipso Cane proptia rabiei antidotus? extrahitur è viperâ liquor tenuium partium acris saporis & odoris, qui phlegmate repurgatus, in salis formam concrevit, quemque ideo Chymici salem volatilem appellant: hic assumptus morsus viperarum lethiferam vim extinguit: quid ni pariter è Cane elicitus rabiei venenum profligaret? Certè citius, tutiusque id præstare posse videtur, quàm reliqui spiritus congeneres: hi quidem omnes odore saporeque ferè consentiunt, & cum liquoribus acidis effruescant; interim suas unus quisque singulares habet dotes. Spiritus salis armoniaci non medetur morsui viperæ, ut viperinus; quilibet peculiarrem habet spiritum acidum, quo cum libentius coit, ejusque ferociam compescit. At cuiusmodi acido liquori spiritus acris extractus è Cane facilius permisceretur, quàm spiritui acido ejusdem animalis proprio; hos ab initio natura connubio junxerat, quid ni post fatale divortium mutuo redeant in gratiam? ab istis certè experimentis nullum imminet periculum, quod prorsus est inevitabile, cum demorsis à Cane rabido, & quibusvis aliis Colocynthis exhibetur.

Non ergo demorsus à Cane rabido Colocynthis.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Ludovicus Morin.
M. Petrus Lombard.
M. Philippus Mathon.

M. Raymondes Fimos.
M. Robertus Raoul.
M. Matthæus Thuillier.

M. Ioannes de Bourges.
M. Michaël de la Vigne.
M. Petrus Perrean.

Proponebat Lutetiæ JOSEPHUS THOMASSEAU,
Andinus. A. R. S. H. MDCLXXXVI.

PARISIIS,
Apud FRANCISCUM MUGUET, Regis & Illustrissimi
Archiepiscopi Parisiensis Typographum.